

Tilläggsbudget 2005 – utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 28 april 2005 berett bl.a. arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över 2005 års ekonomiska vårproposition om tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2005 och väckta motioner i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Inledning

I propositionen rör förslagspunkterna 6–8 och 17 i motsvarande del utskottets beredningsområde. De avser finansieringsbidrag vid arbetspraktik (punkt 6), tid i aktivitet när aktivitetsstöd utges (punkt 7) och ändringar av anställningsstödet (punkt 8). Punkt 17 i motsvarande del avser ändrade anslag dels på utgiftsområde 13 Arbetsmarknad, anslag 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader, dels på utgiftsområde 14 Arbetsliv, anslagen 23:1 Arbetsmiljöverket och 24:1 Jämställdhetsombudsmannen.

Motioner med anledning av propositionen i dessa delar har väckts av Moderaterna i motion 2004/05:Fi13 yrkande 3 i motsvarande del och av Centerpartiet i motion 2004/05:Fi16 yrkande 2. Motionerna anges i det följande utan årtal.

Innan utskottet kommer in på de frågor som omfattas av tilläggsbudgeten vill utskottet göra några allmänna kommentarer med anledning av vårpropositionen.

Allmänna kommentarer

Vårpropositionen har fokus på arbete och välfärd. Att pressa tillbaka arbetslösheten och öka sysselsättningen är huvuduppgiften för regeringen. Ett nytt sysselsättningspaket presenteras. Den öppna arbetslösheten ska minska till 4 % och sysselsättningen ska öka till 80 %. Det långsiktiga målet är full

sysselsättning. För innevarande år antas den öppna arbetslösheten sjunka till 5,0 % för att nästa år gå ned till 4,4 % som årsgenomsnitt. Nivån 4,0 % ska nås under andra halvåret 2006. De arbetsmarknadspolitiska programmen ökas under innevarande år till att motsvara 2,7 % av arbetskraften. Samma nivå beräknas för 2006.

Sysselsättningsmålet om 80 % reguljärt sysselsatta i åldern 20–64 år uppnås inte, men från en något sjunkande nivå under innevarande år antas sysselsättningsgraden öka till 77,1 % år 2006.

Utskottet kan konstatera att regeringens antagande om en vändning på arbetsmarknaden stärks av andra prognoser. Riksbanken, Konjunkturinstitutet (KI) och Svenskt Näringsliv bedömer alla i sina senaste prognoser att den öppna arbetslösheten ska sjunka under de närmaste åren och att sysselsättningen ska öka.

Denna utveckling är glädjande. Som sägs i propositionen är det lika angeläget att bekämpa den öppna arbetslösheten som att höja sysselsättningen. För att på sikt nå sysselsättningsmålet krävs ett högre arbetskraftsutbud, men dessvärre hindras detta av att många förtidspensioneras. Under 2005 och 2006 ökar befolkningen i arbetsför ålder (16–64 år) med 0,9 procentenheter per år, men detta kommer enligt KI att öka arbetskraften med endast 0,2 %. En orsak är att befolkningsökningen företrädesvis sker i yngre eller äldre åldersgrupper med lågt arbetskraftsdeltagande. Utskottet värdesätter att det inom Finansdepartementet tillsatts en arbetsgrupp för att få fler i arbete inom vissa grupper. Det gäller särskilt ungdomar, personer med utländsk bakgrund och äldre. Arbetsgruppen ska fördjupa analysen, lämna rekommendationer och stimulera debatten om hur arbetsutbudet bland grupper med lägre arbetsutbud kan ökas. I uppdraget ingår att ta fram förslag till hur regelsystem och institutioner kan användas effektivare för att öka sysselsättningen och antalet arbetade timmar, främst i det privata näringslivet, men också hur behovet av arbetskraft kan tillgodoses bättre framöver.

Utskottet noterar i detta sammanhang också att regeringen ska återkomma till frågan om en s.k. sysselsättningsmarginal i budgetpropositionen för 2006. Tanken är att det ska finnas marginaler för att bedriva en aktiv arbetsmarknadspolitik.

Prognoserna inger alltså förhoppningar om en förbättrad situation på arbetsmarknaden. Fortfarande är det dock ett besvärligt läge. Enligt den månadsstatistik för april månad som AMS publicerat i dagarna ökar arbetslösheten och uppgår till 5,0 % eller 221 000 personer, till vilket kommer 2,9 % eller 128 000 i arbetsmarknadsprogram. Det totala obalanstalet uppgår alltså till 7,9 %. Neddragningar inom kommunerna har lett till ökad arbetslöshet bland kvinnorna. Arbetslösheten ökar även bland ungdomar till följd av att de oftare har en lös anknytning till arbetsmarknaden. Enligt AMS finns dock några svaga ljuspunkter. Antalet lediga platser har ökat de senaste månaderna, även om ökningen är relativt liten med tanke på den starka tillväxten i ekonomin. Det är också positivt att varselnivån sjunker.

Bland de satsningar på arbete och utbildning som presenteras i propositionen finns förslag om 1 miljard kronor för arbete till långtidsarbetslösa. Satsningen har redan igångsatts genom att regeringen beslutat om en ändring den 7 april 2005 i regleringsbrevet för AMS som innebär att nivån inom vilken AMS får lämna uppdrag till Skatteverket om skattekreditering under 2005 höjts med 1 miljard kronor till 3,754 miljarder kronor. Av den utökade ramen för skattekreditering ska enligt regleringsbrevet minst 90 % riktas till deltagare i förstärkt och särskilt anställningsstöd och 70 % till deltagare i aktivitetsgarantin.

Åtgärder genomförs också för att intensifiera och förbättra arbetsförmedlingen som blir mer företagsinriktad. En omfördelning sker av 2 000 friårsplatser från 2005 till 2006. Arbetsmarknadsutbildningen utökas genom att ytterligare 2 000 platser skapas med särskild inriktning mot bristyrken. Enligt regleringsbeslutet den 7 april ska den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen öka så att den i genomsnitt uppgår till minst 10 000 deltagare per månad under 2005. Av regleringsbrevet framgår också att antalet deltagare inom ramen för satsningen på s.k. gröna jobb ökar med 1 500 deltagare. Samtidigt halveras antalet deltagare i förberedande utbildning.

Utskottet återkommer nedan till de anknyttande förslag som läggs fram i tilläggsbudgeten.

I vårpropositionen redovisas också att regeringen avser att höja den högsta nivån för lönebidraget från 13 700 till 15 200 kr per månad från den 1 juli 2005. Utskottet kan här notera att regeringen i proposition 1990/91:100, bilaga 12, sidan 119, i samband med att lönebidragets koppling till basbeloppet slopades föreslog att det skulle ankomma på regeringen att lämna närmare föreskrifter om behandlingen av bidragsgrundande lönekostnader. Förslaget godtog av riksdagen (bet. 1990/91:AU12, rskr. 1990/91:165).

Utskottet har upprepade gånger under senare år uttalat sig för en höjning av taket för lönebidrag när det ekonomiska läget så tillåter. Den nuvarande högsta nivån, 13 700 kr, har varit oförändrad under lång tid. Utskottet har ansett att denna begränsning inverkat menligt på möjligheterna att skapa lönebidragsanställningar och pekat på att det finns starka sysselsättnings- och fördelningspolitiska skäl att anpassa den inkomstnivå som ligger till grund för lönebidraget till en mer realistisk nivå i förhållande till löneläget. Med kännedom om de svårigheter som möter många arbetshandikappade personer som vill ha en plats på arbetsmarknaden har utskottet sett det som angeläget att regeringen i en positiv anda prövar möjligheterna att höja lönebidragstaket. Utskottet välkomnar nu att regeringen avser att höja taket, särskilt som det bedöms gynna kvinnor med arbetshandikapp. De är överrepresenterade bland personer med lönebidrag som är anställda hos betalningsansvariga arbetsgivare.

Enligt vad utskottet inhämtat vid underhandskontakt med Näringsdepartementet är regeringens avsikt att höjningen ska gälla beslut om respektive omprövningar av lönebidrag som sker efter ikraftträdandet vid halvårsskiftet. Kostnaden under 2005 för höjningen är beräknad till 70 miljoner kronor och

bedöms rymmas inom anvisade medel. Ett omedelbart genomslag av höjningen för alla lönebidrags- och OSA-anställningar skulle ha inneburit avsevärt högre kostnader, enligt departementets beräkning i storleksordningen 240–250 miljoner kronor på halvårsbasis. Av detta avser en mycket liten del OSA.

Med hänsyn till angelägenheten av ett högre tak för lönebidraget hade det givetvis varit önskvärt om höjningen kunde få full effekt omedelbart, men det är enligt utskottets mening helt tydligt att det inte finns ett ekonomiskt utrymme för detta.

Tilläggsbudgeten

Propositionen

Som framgått berör fyra av propositionens förslagspunkter arbetsmarknadsutskottets beredningsområde. Nivåer höjs på två anslag. De förslag som avser förordningsändringar föreslås träda i kraft den 1 juli 2005.

1) Anslag 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader på utgiftsområde 13 Arbetsmarknad höjs med 150 miljoner kronor. Antalet platser ökar med 2 000 under andra halvåret 2005. Syftet är att motverka risken för arbetskraftsbrist och inflationsdrivande flaskhalsar i konjunkturuppgången. Finansiering sker genom motsvarande minskning på anslag 25:2 Studiemedel m.m. på utgiftsområde 15 Studiestöd (punkt 17 delvis).

Förslaget har berörts ovan.

2) Reglerna om finansieringsbidrag för arbetsgivare som anordnar arbetspraktik ändras så att samtliga arbetsgivare ska betala 3 000 kr per månad. Regeringen får dock föreskriva vissa undantag (punkt 6).

3) Möjligheterna att låta en anvisning avse längre tid än sex månader eller deltid tas bort. Regeringen får dock föreskriva undantag i vissa fall (punkt 7).

4) Villkoren för anställningsstöd ändras. Kvalificering till det *allmänna anställningsstödet* ska endast kunna ske genom inskrivning, inte genom arbetslöshet. Undantag från tidsgränsen i det *allmänna* och i det *förstärkta anställningsstödet* ska endast kunna göras vid sjukdom. Stödperioderna för dem som inte fyllt 61 år i det *särskilda* och i det *förstärkta anställningsstödet* kortas (punkt 8).

5) På utgiftsområde 14 Arbetsliv ökas anslag 24:1 Jämställdhetsombudsmannen med 2 miljoner kronor, vilket finansieras genom motsvarande minskning på anslag 23:1 Arbetsmiljöverket (punkt 17 delvis).

Motioner

Moderaterna yrkar i motion Fi13 att riksdagen ska besluta om riktlinjer för tilläggsbudgeten. De nya medel som regeringen föreslår för arbetsmarknadspolitiska åtgärder visar enligt motionen att regeringens förhoppningar att en bättre konjunktur skulle minska arbetslösheten kommer på skam. Bristen på

strategi för att öka arbetstillfällena i Sverige blir tydlig när man under löpande budgetår ökar åtgärderna. Detta blir enligt motionen särskilt tydligt när konjunkturen enligt regeringens uppfattning är god (yrk. 3 delvis).

Centerpartiet yrkar i motion Fi16 avslag på förslaget om anställningsstöd, detta utan någon närmare motivering (yrk. 2).

Utskottets ställningstagande

Som utskottet redovisat ovan talar flera prognoser för en förbättring på arbetsmarknaden på lite sikt. Mot slutet av nästa år ska arbetslösheten ha kunnat pressas ned till 4 %. Det finns goda tecken som att varslen sjunker och antalet lediga platser ökar. Men det finns också orosmoln. Det är inte tillfredsställande att arbetslösheten ökar bland grupper som har en svagare eller mer utsatt situation på arbetsmarknaden. För kvinnornas del har detta samband med nedskärningar i kommunerna. Därför är det angeläget att kommunsektorn kan tillföras ytterligare resurser de närmaste åren. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att det är mycket viktigt att de nya reglerna om finansieringsbidrag inte blir ett hinder för att inrätta praktikplatser i kommunerna.

Satsningen på anställningsstöd som redovisats ovan framstår som mycket angelägen. Det är en stödform som bl.a. enligt Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) visat sig framgångsrik för att långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna ska kunna få arbete. Enligt IFAU-rapporten (2004:17) bidrar anställningsstödet till att de arbetslösa snabbare hittar ett arbete. Detta gäller såväl den som varit inskriven vid förmedlingen i ett år som den som har en tre år längre inskrivningstid. Visserligen antas programmet ha undanträngningseffekter, men eftersom gruppen av deltagare i programmet har en svag ställning på arbetsmarknaden kan undanträngningen enligt rapporten vara lättare att acceptera i detta fall än när deltagarna kommer från en starkare grupp. Utskottet instämmer i detta.

Den ökade volymen anställningsstöd ska som framgått i hög grad inriktas mot deltagare i förstärkt och särskilt anställningsstöd och i aktivitetsgarantin, vilket innebär att satsningen kommer dem till del som står långt från den reguljära arbetsmarknaden.

När det gäller metoden att finansiera anställningsstöden, dvs. genom kreditering av skattekotot, kan utskottet konstatera att riksdagen godkänt metoden. Som finansutskottet tidigare uttalat är det viktigt att det blir en transparent och tydlig redovisning i budgeten. Utskottet noterar den redovisning som finns i propositionens bilaga 2 under K Kreditering på skattekonto.

Centerpartiet har inte motiverat sitt avslagsyrkande i fråga om anställningsstöden. Utskottet anser att yrkandet bör avslås.

Utskottet anser också att det i rådande arbetsmarknadsläge är riktigt att öka volymen arbetsmarknadsutbildning och att styra över den från förberedande utbildning till sådan yrkesutbildning som kan förhindra att det uppstår arbeidskraftsbrist och flaskhalsar. Utskottet välkomnar alltså förslaget om ökning av anslag 22:3 i detta syfte, men vill sätta ifråga om den föreslagna volymökningen är tillräcklig för att tillgodose de behov av personer med rätt yrkes-

kompetens som kan uppstå senare i år. Redan nu finns enligt Svenskt Näringslivs rapport i mars 2005 om det ekonomiska läget vissa tendenser till brist på arbetskraft, t.ex. datakonsulter och dataservice. Enligt AMS Var finns jobben år 2005? (Ura 2005:1) finns det en viss brist inom mer specialiserade yrken med högre kvalifikationskrav, t.ex. kvalificerade svetsare, inom byggnadsyrkena råder det brist på vissa hantverkare och inom hälso- och sjukvården noteras brist på vissa specialister.

Utskottet kan konstatera att regeringen följer utvecklingen och kommer att föreslå ytterligare åtgärder om det visar sig nödvändigt.

Utskottet vill slutligen kommentera Moderaternas motion. Sverige har haft en stark tillväxt under flera år, men utvecklingen på arbetsmarknaden har släpat efter på ett sätt som flertalet konjunkturbedömare inte kunnat förutspå. 2004 ledde detta till att budgetpropositionens antaganden om arbetslöshetsnivån fick justeras upp, vilket i sin tur ledde till att riksdagen för ett år sedan på tilläggsbudget tvingades öka anslaget för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd med över 7 miljarder kronor. Något sådant är det inte fråga om nu. Den nu behandlade vårpropositionens antaganden om den öppna arbetslöshetsnivån under 2005 är något lägre, 5,0 %, än budgetpropositionens bedömning om 5,1 %. En lägre nivå har också stöd av andra prognoser. Det som sker är att volymen konjunkturoberoende arbetsmarknadsprogram ökar från en i budgetpropositionen antagen nivå på 2,5 % under 2005 till 2,7 % enligt vårpropositionen.

På kort sikt handlar det om att satsa på rätt typ av insatser inför en ökad efterfrågan på arbetskraft. För framtiden är strategin att få fler i arbete genom att underlätta för unga att komma i arbete, att ta till vara äldres erfarenheter, att göra landet mera jämställt, att öka sysselsättningen bland utrikes födda, att öka tillgängligheten och förbättra de arbetshandikappades möjligheter att arbeta och att minska ohälsan. Tanken att utbudet av arbetskraft skulle kunna öka genom försämrad trygghet för de enskilda måste däremot med kraft avvisas.

Motion Fi13 (yrk. 3 i denna del) bör avslås.

Sammanfattningsvis ställer sig utskottet bakom de berörda förslagen i tilläggsbudgeten och anser att propositionen i dessa delar bör bifallas av riksdagen.

Stockholm den 17 maj 2005

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Anders Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Karlsson (s), Margareta Andersson (c), Laila Bjurling (s), Anders G Högmark (m), Tina Acketoft (fp), Christer Skoog (s), Stefan Attefall (kd), Camilla Sköld Jansson (v), Cinnika Beiming (s), Patrik Norinder (m), Carl B Hamilton (fp), Ann-Marie Fagerström (s), Henrik Westman (m), Ronny Olander (s), Ulf Holm (mp), Luciano Astudillo (s) och Ann-Christin Ahlberg (s).

Särskilt yttrande

Tilläggsbudgeten för 2005 (m, fp, kd, c)

av Margareta Andersson (c), Anders G Högmark (m), Tina Acketoft (fp), Stefan Attefall (kd), Patrik Norinder (m), Carl B Hamilton (fp) och Henrik Westman (m) som anför följande.

En central punkt i svensk politik sedan demokratin infördes har varit frågan kring sysselsättningen, arbetslösheten och arbetsmarknadspolitiken.

Trots en hygglig allmänekonomisk utveckling i Sverige under senare år har vänsterkartellen s, v och mp misslyckats på detta centrala politikområde. Den nu framlagda vårpropositionen med tilläggsbudget för 2005 ger ytterligare belägg för detta. Sysselsättningen har inte förändrats nämnvärt trots en hög produktion. För att minska den öppna arbetslösheten lägger regeringen fram förslag om en ökad volym arbetsmarknadsprogram.

Efter det att Socialdemokraterna nu i mer än tio år suttit vid makten är det arbetad tid som motsvarar mer än en miljon personer i arbetsför ålder som under en normal arbetsdag inte utförs på grund av sjukskrivning, förtidspensioneringar eller arbetslöshet. Något *verkligt* trendbrott, eller trovärdiga motåtgärder, syns inte till.

Ett lands välstånd kan som bekant bara ökas genom mer arbete och ett effektivare arbete. Sedan länge bryter Socialdemokraterna och dess samarbetspartier mot denna grundläggande regel, arbetslinjen. Ju mer arbete som utförs i Sverige, desto mer resurser skapas för både privat konsumtion och offentligt finansierad välfärd.

När arbetsmarknadsfrågor diskuteras ska man lägga märke till att Sverige jämfört med många länder just nu är gynnat av demografin. Nästan 60 % av vår befolkning befinner sig i arbetsför ålder, dvs. mellan 20 och 64 år. Men det är bara knappt 40 % av befolkningen som arbetar. För varje person som arbetar går det 2,5 personer som inte gör det. Sammantaget försörjs cirka en femtedel av befolkningen i denna åldersgrupp genom olika typer av sociala ersättningar. I början av 1990-talet arbetade befolkningen i arbetsför ålder mellan 24 och 25 timmar i veckan i genomsnitt. År 2003 hade den genomsnittliga arbetsveckan minskat till 22 timmar.

Efter tio år med Socialdemokraterna vid makten kan vi konstatera att inget av de mål som satts upp har uppnåtts. Enligt Konjunkturinstitutets prognos från mars i år kan sysselsättningen beräknas till 77,1 % 2006, vilket är markant lägre än regeringens mål att 80 % av befolkningen mellan 20 och 64 år ska vara reguljärt sysselsatt. Antalet sysselsatta ökar i år, men samtidigt fortsätter antalet personer som inte arbetar att öka.

Målet om 4 % öppen arbetslöshet har också i praktiken övergetts. I vårpropositionen antar regeringen visserligen att målet ska nås under andra halvan av 2006, men vi kan konstatera att det finns faktorer som talar emot detta.

Den senaste månadsstatistiken från AMS visar en ökande arbetslöshet, och den ljusglimt som består i ett ökat antal lediga platser är liten med tanke på tillväxten i ekonomin.

Runtom i vårt land undrar många vad som har hänt med Sverige. Samtidigt som regeringen säger att det går bra, är bristerna i det svenska välfärdssamhället uppenbara för många. Inom arbetsmarknadspolitiken är det särskilt tydligt att Sverige behöver en ny politik och ett nytt ledarskap. Våra partier är fast beslutna att vara ett sådant alternativ till den sittande vänsterkartellen så att väljarna 2006 röstar fram ett regimskifte.

Målet för vår samverkan, ”Allians för Sverige”, är att med respekt för de ingående partiernas särarter skapa en politik som leder till högre sysselsättning. Vi vill särskilt lyfta fram två viktiga exempel på felaktig politik som förs av regeringen och dess samarbetspartier, nämligen

- det alltför låga antalet arbetade timmar i vårt land,
- den ineffektiva myndighetsstrukturen inom arbetsmarknadspolitiken.

Om antalet arbetade timmar

Enligt arbetsmarknads- och sjukdata från Försäkringskassan och SCB för mars 2005 är det för närvarande drygt 800 000 personer som på grund av sjukskrivning eller sjuk- eller aktivitetsersättning (förtidspension) inte arbetar. Därtill ska läggas de drygt 240 000 öppet arbetslösa, de drygt 130 000 som deltar i olika slag av arbetsmarknadspolitiska åtgärder samt de cirka 265 000 undersysselsatta personer som uppger att de vill arbeta mer men inte kan av arbetsmarknadsskäl.

Detta betyder också att endast ca 70 % av befolkningen i åldern 20–64 år faktiskt befinner sig i *arbete*, medan ca 8 % i samma grupp är frånvarande på grund av sjukdom. Som sysselsatt räknas i den officiella statistiken både den som faktiskt arbetar och den som är tillfälligt frånvarande från arbetet. Det är sammantaget fråga om extremt stora resurser som går förlorade. Det medför också förlorad självkänsla för de arbetslösa, undersysselsatta och latent arbetssökande. Därtill kommer allvarliga samhällsekonomiska effekter. Detta skapar också en brist på arbetskraft – massarbetslösheten till trots.

Mot den bakgrunden är det märkligt att regeringen utvidgat och permanentat friåret. Vi anser att det är en orimlig reform som går i helt fel riktning. Människor får betalt för att inte arbeta. För att administrera friåret tas dessutom stora resurser i anspråk.

Om den ineffektiva myndighetsstrukturen

Omkring 10 000 personer arbetar inom AMV, dvs. på Arbetsmarknadsstyrelsen, länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingar. Förvaltningsanslaget för AMV uppgår till mer än 4,8 miljarder kronor. Dessa medel används inte effektivt. Rapport efter rapport visar att de arbetsmarknadspolitiska program som AMV driver inte leder till minskad arbetslöshet eller ökad sysselsättning. Det finns starka motiv för en grundlig översyn av AMV:s totala organisation.

En sådan översyn bör leda till en ny organisation som bättre förmår vara ett instrument och stöd för de förändringar vi översiktligt redovisat. Myndigheten bör få större möjligheter att inom ramen för riksdagsbeslut och regleringsbrev själv bedöma hur resurserna bäst ska fördelas. Det behövs fler aktörer som kan utveckla olika specialistkompetenser för att motsvara de varierande behoven på arbetsmarknaden. Detta leder till bättre matchning mellan lediga platser och arbetssökande.

Vi vill särskilt lyfta fram alliansens förslag för att ge flera möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Vårt förslag om nystartsjobb innebär att arbetsgivaravgifterna helt tas bort för personer som varit beroende av arbetslöshetsersättning, sjukpenning, förtidspension eller socialbidrag i mer än ett år. Nedsättningen ska gälla under lika lång tid som personen varit bidragsberoende, dock som regel i högst fem år. Skatterabatten ska vara en rättighet som gäller alla. Den ska endast gälla anställningar i näringslivet. Utan att arbetsförmedlingen kopplas in ska anställda och arbetsgivare som uppfyller kraven kunna vända sig till skattemyndigheten. God kontroll är nödvändig för att förhindra missbruk.

Avslutningsvis betonar vi att vår vision är ett Sverige som är öppet för förändringar men samtidigt präglas av sammanhållning och trygghet i förändringen. Våra partier står för delvis skilda traditioner, men vi förenas av gemensamma värderingar.

Arbetets värde ska återupprättas, det ska löna sig bättre att arbeta och fler ska ges möjlighet att försörja sig på eget arbete.